

Årets gang og planer for fremtiden

Thomas Bloch Ravn

Kulturåret 2017 gav en flot besøgsrekord og prognosen for 2018 siger, at året bliver det næstbedste nogensinde. Vi har kunnet iværksætte den ønskede opdatering af Besættelsesmuseet. Der er fundet en værdig vinder af arkitektkonkurrencen om en ny hovedindgang. Og til nytår igangsætter vi en tiltrængt udvidelse og modernisering af Den Gamle Bys centrale spisested. I horisonten er der imidlertid truende skyer, idet vi frygter, at en planlagt omlægning af statens tilskud til museerne vil få negative konsekvenser for Den Gamle By.

Besøgsrekord i 2017 og pæn prognose for 2018

I alt 571.167 gæster løste i 2017 billet til museet, der da også havde sat alle segl til med åbningen af de tre nye, permanente udstillinger: Smykkeskrinet, Aarhus Fortæller og Automobilforhandleren. Eventen Aarhus Stories, som i marts bød på musik og projektioner på Aarhus Domkirke tiltrak i alt 25.000 besøgende. Herudover havde Besættelsesmuseet i 2017 i alt 8.800 gæster.

Oven på to år med rekordbesøg er vi nu, her i begyndelsen af oktober, 8 pct efter tallene for rekordåret. Holder det, kommer vi op omkring 525.000 gæster, hvilket vil gøre 2018 til det næstbedste besøgsår i museets historie.

De seneste 10 år har museet oplevet en markant vækst i besøgstallet. Fra 333.088 i 2008 over 386.189 i 2012 og 476.050 i 2015 til

571.167 i 2017. Væksten kan utvivlsomt især tilskrives de moderne bykvarterer samt de nye, permanente udstillinger.

I de kommende år bliver de markante nyheder færre, og fokus vil derfor være på forbedret formidling af det eksisterende, på kvalitetsudvikling af publikumsservice samt på stærkere tilstedeværelse i Aarhus og i det østjyske.

Øget forankring i Aarhus og Østjylland

Den Gamle By har i mange år været kendt som en turistattraktion og seværdighed i verdensklasse. Men vi er også et museum i Aarhus og for århusianere – og andre østjyder.

Den Gamle By har derfor indledt et samarbejde med Folkeuniversitetet i Aarhus, hvor vi i fællesskab tilbyder arrangementer på museet med foredrag eller rundvisning samt frokost. Det er planen at fortsætte og udbygge dette samarbejde med flere tilbud i senvinterens stille måneder.

Som noget nyt var Den Gamle By til stede ved fire markante Aarhus-arrangementer uden for museet: åbningen af Aarhus som Frivillighovedstad, Classic Race Aarhus, Verdensmesterskabet i Sejlsport og markeringen af 40-året for den nybrydende Pære Punk Festival. I alle nævnte sammenhænge bidrog Den Gamle By med forskellige former for historiefortælling.

Som noget nyt er der også indledt et samarbejde med Teatret Skærsommer, som i juli-august spillede en forrygende og stærkt fornyet udgave af En Skærsommernatsdrøm, som William Shakespeare skrev omkring 1595. Teatret Skærsommer består af elever fra Skuespillerskolen i Aarhus. Borgmestergårdens have dannede den stemningsfulde ramme for de 15 aftenforestillinger, hvortil mange havde bestilt Den Gamle Bys picnicurv. I alt 1.170 billetter blev solgt, hvilket svarer til næsten fuldt hus hver aften.

Den Gamle By fortsætter naturligvis sit mangeårige samarbejde med Aarhus Sommeropera, som i august spillede sin nytolkning af Georg Phillip Telemanns Pimpione, ligesom vi også fortsætter samarbejdet med teaterselskabet Pulchra Semper Veritas, der over ni sommeraftener opførte Ludvig Holbergs komedie fra 1722 Mester Gert Westphaler.

Derud over tilbyder museet fortsat en række programaktiviteter, hvor de største arrangementer i 2018 var Fart På-weekenderne, Håndværks- og Havedage, de tre septemberweekender Tilbage til

Præsteenken i
Eilshous Boliger
med gæslinger
udklækket i Den
Gamle By.
Foto Asger
Christiansen.

1968 med blandt andet båndoptagerens historie samt – naturligvis
– Jul i Den Gamle By.

Bryllup i Den Gamle By

Der er stor efterspørgsel efter anderledes rammer for bryllupper. Vore kolleger på Skansen i Stockholm har således stor succes med en slags bryllup på samleband. Titlen er Drop-in Bröllop, og det er så populært, at mere end 1000 par hvert år bliver gift på denne særlige dag i juni.

Sidste år indledte Den Gamle By et samarbejde med Aarhus Kommune om vielser i henholdsvis Borgmestergårdens have og i Møntmestergården. Det foregik en enkelt dag, og her lagde vi vægt på at gøre dagen helt speciel for såvel brudepar som gæster. Det blev gentaget i år, og det er blevet vel modtaget blandt giftelystne par.

Bryllup i Den Gamle By er endnu et samarbejde, som vi håber vil

Mini-rockerne i
"Fart på"-week-
enderne. De
kørte rundt og
viste stolte de-
res knallerter
frem; en grøn
og en rød Puch
Maxi og vejenes
konge, en Kreid-
ler-Florett.

vokse sig stadig stærkere. Vi tror, Den Gamle Bys helt særlige stemning af noget, der er større end os selv, betyder noget for brudeparrene, og vi vil være glade og stolte, hvis stadig flere i fremtiden vil relatere deres store dag til Den Gamle By.

Fra Dronningens Garderobe

På udstillingsfronten var den helt store satsning Fra Dronningens Garderobe, hvor Hendes Majestæt Dronningen havde sagt ja til at udlåne i alt 27 kjoler og dragter og 42 hatte. Barnesko og -dragter, en dukkevogn, en cykel, kufferter, tekstil og skolebøger var venligst udlånt af Kongernes Samling og Designmuseum Danmark.

Udstillingen var delt i to, hvor første del blev vist i de prægtige sale i Møntmestergårdens stueetage, og den anden del i gallerierne bag Møntmestergården.

Fra Dronningens Garderobe blev noget af et tilløbsstykke, og mange glædede sig over at komme så tæt på de fine kreationer, ligesom afsnittene om Dronningens finurlige idérigdom gjorde indtryk.

Udstillingen var finansieret af Annie og Otto Johs. Detlefs' Fonde, som generøst donerede de fornødne midler.

Dronningen åbnede udstillingen 27. marts, og museets gæster kunne se de mange kjoler og hatte frem til 9. september.

Mangfoldighed på Plakatumseet

I årets løb viste Dansk Plakatumseet fire udstillinger, der tilsammen viser mangfoldigheden i den samling, der ligger til grund for museet, og som til stadighed udbygges.

Udstillingen "Under regnbuen. Danske LGBT plakater i 70 år" åbnede 27. januar, og de 120 plakater kunne ses frem til 3. juni. Mange af plakaterne er diskrete, og andre er saftige og slagkraftige. Dermed afspejler plakaterne de skiftende betingelser i den kamp for ligeværd og accept, som har fundet sted blandt lesbiske, bøsser, biseksuelle og transpersoner siden slutningen af Anden Verdenskrig.

Plakater fra Georgien og det georgiske alfabet var et lille intermezzo med 20 georgiske plakater, som blev vist i samarbejde med Georgiens ambassade fra 26. april til 21. maj.

23. juni åbnede udstillingen "1968. Plakater fra et oprør", som frem til årets udgang markerer 50-året for de markante begivenhe-

der og bevægelser, der tog sin start dette år. Med 124 plakater som katalysator stiller udstillingen skarpt på studenteroprørerne i Europa, på den seksuelle frigørelse, Rødstrømpernes kamp, happenings, et frodigt musikmiljø og på en verden præget af krige, revolutioner, konflikter og politiske mord.

Årets fjerde udstilling havde titlen "Bydrømme" og viste Aarhus-plakater af billedkunstneren og aktivisten Thomas Kruse i anledning af hans 75-års dag. Udstillingen stod fra 9. august til 30. september og bestod af tre dele. På Plakatmuseet kunne man opleve 24 plakater fra Kruses serie med motiver, der er bygget over citater, mens man på Godsbanen kunne se 100 plakater i et retrospektivt overblik, og endelig var der i gadebilledet fastlagt en rute i det århusianske Ø-gadekvarter, hvor Thomas Kruse selv bor, med i alt 80 plakater. De tre udstillinger havde det til fælles, at plakaterne i Kruses fabulerende billedsprog forholdt sig både kærligt og kritisk til Aarhus.

Gårdskarlen har forladt arbejdet i Købmændsgården og tager sig et hvil sammen med gæster på Torvet.

Istandsættelser og vedligeholdelse

Den Gamle By rummer en stor historisk bygningsmasse, som løbende kræver opmærksomhed og ressourcer.

I 2018 har Viborghuset, der tidligere har været indrettet som cykelsmedens hjem og værksted, gennemgået en større istandsættelse. Cykelsmedens værksted er flyttet til Randershuset i Dytmærskens, hvor det passer langt bedre ind i 1927-kvarteret.

Der er muret en ny skorstenspipe, og taget er omlagt og isoleret, ligesom der er isat tagvinduer, så loftsetagen fremover kan benyttes af museets undervisningsafdeling. Stueetagen vil på et senere tidspunkt blive indrettet med et håndværksværksted, som vil passe bedre ind i Vestergades stemning af 1800-tal.

Der er desuden udført en række vedligeholdelsesopgaver på blandt andet Vandmøllen og Farveriet samt huset, der rummer guldsmed og urmager.

Nyt for publikum

Den Gamle By er først og fremmest til for publikum. Derfor holder museet ikke lukket om mandagen, og derfor har vi nu også valgt at forsøge os med at holde Den Gamle By åben alle 365 dage om året. Således også juleaftensdag og første juledag samt nytårsaftensdag og første nytårsdag, som hidtil har været de eneste lukkedage.

Også med hensyn til rygepolitikken følger museet nu med tiden, idet det er besluttet at indføre særlige rygezoner. I alt fem steder er det nu tilladt for publikum at ryge, mens resten af museet gerne skal holdes røg- og skodfrit.

International opmærksomhed

Den Gamle By handler om dansk identitet og historie, men er samtidig et museum med stor international opmærksomhed. Både hvad angår synlighed, gennemslagskraft og netværk.

Således var vi vældig stolte, da vi erfarede, at verdens førende rejseguide Lonely Planet havde valgt et motiv fra Den Gamle By som forsideillustration på sin 2018-udgave. Det supplerer på fornem vis den anden toneangivende rejseguide Guide Michelins bedømmelse af Den Gamle By med de maksimale tre stjerner.

Vi er også stolte af, at projektet Aarhus Stories fra 2017, hvor Aarhus var europæisk kulturhovedstad, var nomineret og med i den af-

sluttende runde til den europæiske pris Museums in Short. Aarhus Stories var som bekendt en serie projektioner på Aarhus Domkirke, der handlede om byens historie.

Netværk og talentudvikling

Den Gamle By indgår i en del internationale netværk og har tæt samarbejde med en række af de førende open-air museer i både Europa og Australien.

I år har Den Gamle By indledt et særligt samarbejde med Skansen i Stockholm, Jamtli i Östersund i Sverige samt de to engelske museer Beamish og Black Country Living Museum. De fem museer har hver udpeget to yngre medarbejdere med ledelsesansvar, som vil få glæde af det udsyn og internationale netværk, som følger med projektet. Fra Den Gamle By deltager museumsinspektør Anna Wowk Vestergaard og kommunikationschef Gorm Ruge.

Museumsforskerne John H. Falk (tv) og Lynn D. Dierking sammen med museumsdirektør Thomas Bloch Ravn og overinspektør Martin Brandt Djupdræt (th). Sammen med de to forskere arbejder Den Gamle By med nye typer undersøgelser af publikum.

Over en periode på to år mødes de i alt 10 medarbejdere fem gange, én gang på hvert museum. Når de mødes, lærer de værtsmuseet at kende, og de introduceres til de udviklingsplaner og de udfordringer, som museet er særligt optaget af. Ikke mindst lærer de hinanden at kende, så de her får et uvurderligt netværk for fremtiden.

Det er en enkel og ubureaukratisk form for efteruddannelse, som vi håber vil vise sin værdi, så den kan fortsætte i de kommende år.

Internationalt samarbejde om brugerundersøgelser

I november 2017 var Den Gamle By vært for en konference om museet som socialt rum. Konferencen tog sit udgangspunkt i museets nye underjordiske tidsrejse Aarhus Fortæller.

De primære indlæg blev holdt af de amerikanske professorer og museumsforskere John H. Falk og Lynn D. Dierking, som i forvejen havde et godt kendskab til Den Gamle Bys måde at arbejde på. Begge er optaget af vores fokus på, at museet også skal være en social oplevelse og hvad det stiller af krav til de fysiske rammer. I samarbejde med de to forskere arbejder vi videre med at lave nye typer publikumsundersøgelser.

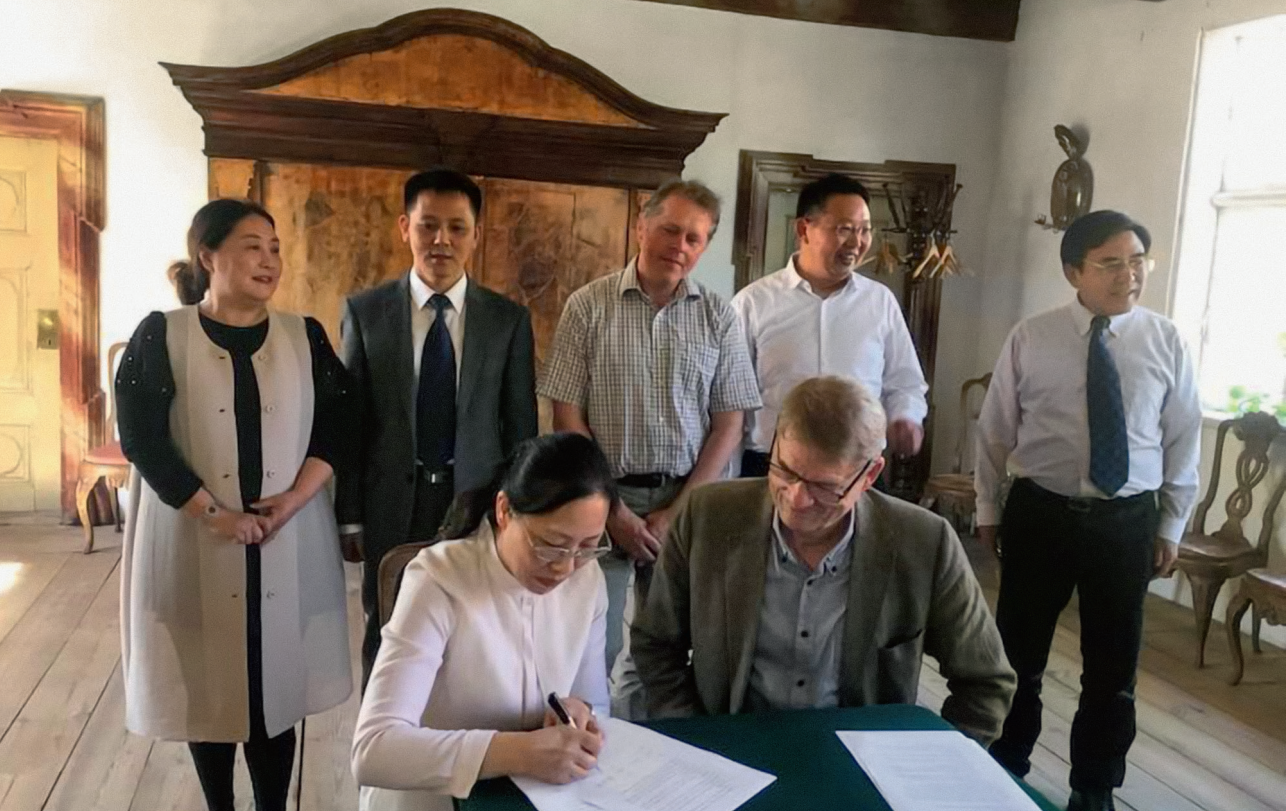
Dette fokus på museet som socialt rum er fortsat i et andet internationalt samarbejde, som er støttet af midler fra Nordplus under Nordisk Ministerråd, og med deltagelse af Den Gamle By, Regionsmuseum Kristianstad og Nordiskt Centrum för Kulturarvspedagogik for Sverige samt Universitetet i Sørøst-Norge.

Hjælp til andre open-air museer

I løbet af året har Den Gamle By stillet sin erfaringer til rådighed for mange museer. Både i form af deltagelse i rådgivende råd og i form af svar på et utal af forespørgsler.

Fra tid til anden er der også open-air museer, der har ønsket at trække på Den Gamle Bys særlige ekspertise inden for flytning af huse.

I år har vi således rådgivet Estlands nationale open-air museum i Tallin, som ønsker at flytte et mindre etagebyggeri fra sovjettiden. Det er i øvrigt interessant at konstatere, at stadig flere museer fokuserer på det almindelige og det typiske (og bestemt ikke altid lige kønne), fremfor især at interessere sig for det smukke og specielle.

Samarbejde med Quingguo Alley

I 2018 har Den Gamle By indgået en samarbejdsaftale med kinesiske Changzhou Quingguo Alley History & Culture Research Academy om gensidig udveksling af erfaringer.

Aftalen er blevet til på initiativ af organisationen bag Quingguo Alley, som er en hel gade med huse, der har rødder tilbage fra senmiddelalderens Ming-dynasti. Gaden ligger midt i storbyen Changzhou, der har næsten ligeså mange indbyggere som hele Danmark. Folkene bag Quingguo Alley har besøgt Den Gamle By flere gange og ønsker at lade sig inspirere af museets erfaringer med bevaring og formidling.

Den Gamle By underskriver en aftale om samarbejde og udveksling af erfaringer med organisationen bag Quingguo Alley. Quingguo Alley er en velbevaret gade i den kinesiske storby Changzhou.

Vært for European Museum Academys konference og prisuddeling

I dagene 20.-22. september dannede Den Gamle By ramme om European Museum Academy's konference og uddeling af en række priser, hvoraf DASA og Luigi Micheletti Award er de vigtigste.

Godt hundrede museumsfolk fra 25 lande deltog i konferencen, som blev afholdt i Den Gamle Bys Helsingør Theater.

DASA Award er opkaldt efter museet DASA i Dortmund og gives til et museum eller en udstilling, der formidler historien godt gennem scenografi og undervisningstiltag. Sidste år gik prisen til Designmuseum Danmark, og i år blev vinderen det tyske Staatliches Museum für Archäologie i Chemnitz, også kaldet SMAC.

Luigi Micheletti Award gives til et museum, der formidler det 20. århundredes historie. I 2016 gik prisen til Den Gamle By, og i år var vinderen Chaplin's World, der ligger i Corsier-sur-Vervy i Schweiz.

Velkomstreception foregik i Pavillonen fra 1909 med efterfølgende komsammen i Konditoriet og Jazzbar Bent J. Fredag var der grillfest i Simonsens Have, og lørdag var der festmiddag i Møntmestergården med særlig servicering fra de skøre tjenere i Cafe Kølbært. Og så havde de internationale gæster naturligvis også mulighed for at se Den Gamle By, ligesom der var arrangeret udflugter til Moesgård og ARoS.

Vi passer på byen – og OOA-mærket

Da Den Gamle By i 2011 overtog opgaven med også at være lokalmuseum for Aarhus, overtog museet også opgaven med at være opmærksomt på det kulturhistoriske område i diskussionen om bevaring kontra udvikling i byens fysiske miljø.

Det sker i regi af det lokale kulturmiljøråd samt ved at følge lokalplaner og byggesager – i øvrigt både i Aarhus og i Favrskov.

I 2018 har Den Gamle By haft fokus på blandt andet Latinerkvarterets unikke karakter, udviklingsplanerne for Sydhavnen og lukning af Psykiatrisk Hospital i Risskov.

Endvidere har Den Gamle By medvirket til at sikre byens internationalt kendte gavludsmykning, nemlig OOA-solmærket i Vestergade 7. Ejeren af bygningen henvendte sig til Den Gamle By for at drøfte, hvordan man bedst kan sikre, at dette ikoniske symbol bliver bevaret for eftertiden. Formanden for OOA-fonden Sigfred Christensen blev inddraget i dialogen, og konklusionen på det hele blev, at Den Gamle By nu er sat som høringspligtig i den tinglyste servitut vedrørende solmærket. Hermed er der forhåbentlig skabt sikkerhed for, at solmærket også i fremtiden vil være en del af det århusianske bybillede. Det var økonomistuderende Anne Lund, der i 1975 tegnede det ikoniske mærke, der siden 1983 har prydet gavlen i Vestergade, og som i dag er et verdenskendt symbol, der findes på 52 sprog.

Latinerkvarteret er Aarhus' vugge

Nogle kvarterer er vigtigere end andre, og skulle man lave en kanon over vigtige elementer for Aarhus' identitet, er der ingen tvivl om, at Latinerkvarteret ville komme i top som et af de allervigtigste. For det er her byen blev født ved overgangen mellem vikingetid og middelalder. Kvarterets gadeforløb og matrikulering er stort set uændret siden dengang, og mange bygningslementer har århundereder på bagen.

Latinerkvarteret er i dag et charmerende åndehul med unikke butikker og små restauranter, og så har det nok også en særlig plads i mange århusianeres hjerte, fordi det for godt et halvt århundrede siden var truet af en radikal byfornyende destruktion, men blev reddet af den historieinteresserede borgmester Bernhardt Jensen.

Museumsloven pålægger Den Gamle By at være historisk vagthund, når der sker forandringer i et kvarter af den kaliber. Og det gør der nu. Ikke radikalt, men lidt efter lidt. Dertil kommer, at man kan stille spørgsmålstejn ved, om det offentlige system er gearet til at håndtere den særlige situation, at det er én person, der ejer en stor del af kvarterets ejendomme.

Der er ingen grund til at betvivle, at intentionerne er de bedste hos alle involverede. Men man skal være opmærksom på den vigtige historiske erfaring, at de største og mest gennemgribende foran-

Gavlreklame for
pibetobakken
Virginia Rose
rekonstrueres ud
mod Telefonfor-
ret i Den Gamle
By. Den originale
gavlreklame er
fundet i Horsens.

dringer meget ofte sker som utilsigtede, og uerkendte, bivirkninger af handlinger, der egentlig havde et andet formål. Ikke mindst derfor anbefaler Den Gamle By at fare med lempe, og at man sørger for, at der anlægges et helhedssyn på Latinerkvarteret, som også tager højde for langtidsvirkningerne af nutidige dispositioner og dispensationer.

Sydhavnen snart færdig

Museets håndværkere og udstillingsfolk kan snart flytte ind i helt nye og moderne lokaler i den del af Den Gamle Bys moderne kvarter, der går under navnet Sydhavnen. Kvarteret er en del af det store projekt, som er finansieret af A.P. Møller Fonden.

Den 8. december 2017 var der rejsegilde på bygningen, vi kalder Værftet, og som er en tilpasset kopi af en bygning fra Frederikshavns Værft fra slutningen af 1940'erne. Bygningen kommer til at rumme tømrerafdelingens maskinværksted, udstillingsafdelingens værksted samt frokoststue, omklædning og kontorer.

Den 18. maj 2018 var der rejsegilde på tømrerværkstedet. Det er en bygning med shed-tag, som var almindeligt på havnenes virksomheder. Bygningen er tegnet af Den Gamle Bys tegnestue med behørig inspiration fra shed-tags-bygninger fra 1950'erne og 60'erne.

Og 31. august blev der holdt rejsegilde på smedeværkstedet, som er en tilpasset kopi af en baggårdsbygning fra Esbjerg opført omkring 1920. Bygningen bliver hjemsted for Den Gamle Bys smede, der flytter fra Hobrohusets stueetage. Herefter er smedene ikke længere nødt til at holde pause med arbejdet, når der er selskaber i serveringslokalet ovenpå.

Sønderbrogade tager form

Arbejdet med at rekonstruere hjørnehuset fra Ringsted er nu så langt, at den vestlige side af Sønderbrogade begynder at tegne sig. I den varme og tørre sommer blev huset malet grønt – en farve, der ses på flere af de gadebilleder fra 1960'erne og 70'erne, som er en del af Den Gamle Bys grundlag for arbejdet med de historiske udtryk i gaderne i 1974-kvarteret. Murerne har opsat hvide fliser i den kommende slagterbutik på hjørnet, både ude og inde, og for øjeblikket opsættes de karakteristiske små, blå stifter på facaden til de lokaler, der skal danne ramme om en ostebutik.

Huset, der rummer foyeren til Aarhus Fortæller, er det næste i rækken, og dernæst kommer det fine, lille hus fra Adelgade 61 i Skanderborg. Skanderborghuset er blevet rejst i løbet af året og er nu helt færdigt udvendigt. Indvendigt er murerne næsten færdige med at pudse væggene, og tømmerne har fået de gamle trapper listet på plads. I løbet af 2019 går tømmerne videre med husets helt særlige lofter: et kassetteloft på første sal og et glasloft i stueetagen.

I begyndelsen af efteråret blev de første sokkelsten lagt til de to sammenbyggede huse fra Gormsgade i Jelling, der oprindeligt er opført i 1934. Husene blev i 2012 nedtaget i store elementer af Den Gamle Bys håndværkere. Genopførelsesprocessen er tæt forbundet med fundamentet til et lille, beskedent værkstedshus bag Jellinghusene. Her skal der genopstilles et snedkerværksted årgang 1974. Det forventes, at de første murstenselementer kan opstilles sidst på efteråret.

Snart mulighed for festivas i Laugssalen

På Ringstedhusets første sal er Den Gamle Bys tømre ved at indrette Aarhus Haandværkerforenings laugssal. Laugssalen stammer

Jul i Rahbeks
Minimarked i
1974-kvarteret.

fra 1931 og er en hyldest til de mange forskellige håndværksfag, både de gamle og de dengang helt nye. Billedfriserne og møblementet i egetræ har dannet en stemningsfuld og robust ramme om mange sammenkomster blandt byens håndværkere.

Laugssalen er blevet flyttet tre gange, og hver gang har man været nødt til at hugge en hæl og klippe en tå for at få den til at passe til de nye omgivelser. Det har ifølge sagens natur vanskeliggjort arbejdet med at genskabe salen, som den fremstod ved åbningen i 1931, men det er ambitionen at føre den tilbage til sit oprindelige udseende og med de oprindelige mål.

For at nå dertil har det været nødvendigt at rekonstruere en del af inventaret. Det gælder blandt andet blyruder, paneler, fyldinger og gerigter. Endvidere mangler vi det pompøse kassetteloft, egetræsparketgulvet og vægudsmykningen, som blev efterladt i salens første lokale.

Dette første lokale er nu en af salene i biografen Øst for Paradis, og her fandt Den Gamle Bys bygningsarkæolog det originale gulv, som ligger gemt under en moderne gulvopbygning. Museet hjemtog både en af de originale egetræsstave og en af de små, kvadratiske klodser af moseeg, som nu udgør dokumentationen for genskabelse af gulvet.

Laugssalen vil stå færdig i foråret 2019, og det er planen, at den skal danne ramme om særlige arrangementer – måske endda juletræsfest og bankospil med sidegevinster. I tilknytning til den historiske sal placeres der et anretterkøkken med opvask. Det giver mulighed for også at anvende salen til arrangementer med spisning. Det er museets håb og ambition, at ikke mindst håndværkere vil booke salen til jubilæer, fødselsdage og andre gilder.

Besættelsesmuseet åbner i ny udgave til april 2020

På kanten af Latinerkvarteret ligger Besættelsesmuseet, som begyndte i 1982 som et privat initiativ. I 2008 blev det fusioneret med Aarhus Bymuseum, og da dette i 2011 blev overtaget af Den Gamle By, fulgte også Besættelsesmuseet med.

For både de mange frivillige, der støtter op om Besættelsesmuseet, og for Den Gamle By har det længe været et ønske at få mulighed for at forny og aktualisere denne perle, så den vigtige historie, der rummes i de gamle bygninger, kan forblive relevant for nutidige og fremtidige generationer.

Det var derfor med både glæde og stolthed, at Den Gamle By i

januar 2018 kunne offentliggøre nyheden om, at Nordea-fonden har bevilget 8.376.000 kr til udvikling og opbygning af et helt nyt Besættelsesmuseum.

Det nye museum vil foruden selve udstillingen også byde på spændende arrangementer og nyt skolemateriale. Åbningen finder sted til april 2020 og vil hermed både markere 80-året for besættelsen og 75-året for befrielsen.

Arv og donationer muliggør forbedringer og fornyelse

Den Gamle By er fritaget for at betale afgift af de testamentariske donationer, som vi en gang imellem betænkes med af mennesker, der holder af Den Gamle By, og som oftest ikke har nogen direkte arvinger.

Nogle af de arvemidler, som museet modtager, er bestemt til særlige opgaver eller formål, mens andre ikke er definerede. Når det sker, henlægges arven i en særlig arvefond, som så kan bruges, når Den Gamle By har brug for midler til noget, som det kan være vanskeligt at skaffe økonomi til på anden vis. I de tilfælde, hvor vi har kendt de mennesker, som har givet os arven, finder vi altid et formål, som vi er sikre på, at dem vi arver, ville synes om. Når

I foråret blev Besættelsesmuseet pakket ned, så istandsættelsen af bygningen kunne komme i gang. Her ses samlingen i en gård i Den Gamle By.

vi ikke har kendt de pågældende, anvender vi midlerne til særlige projekter. Arvemidler, som er givet til Den Gamle By, går aldrig til almindelig drift.

I år har vi således anvendt arvemidler til at lave et prægtigt gavl-maleri med tobaksreklamen: "Virginia Rose i den fikse Pose" samt til en tiltrængt nyindretning af Den Gamle Bys butik.

Igennem flere år har Den Gamle By endvidere lagt testamentariske donationer til side til en stærkt tiltrængt, men meget omkostningstung, opgradering af museets restaurantfaciliteter.

Ny restaurant åbner midt i Den Gamle By i 2020

I 2019 og 2020 vil Den Gamle By investere omkring 30 mio kr i en ny køkkenbygning samt flere siddepladser indendørs og udendørs for museets gæster. Det vil ske omkring det nuværende Simonsens Have og bygningskomplekset Aarhus Mølle.

I takt med at Den Gamle Bys besøgstal er steget markant i de senere år, er der opstået et stigende behov for at kunne tilbyde mad og drikke til museets gæster. De nuværende spisesteders kapacitet er langt fra tilstrækkelige til at imødekomme dette behov. Derfor igangsættes til nytår et stort ud- og ombygningsprojekt, som vil mere end fordoble antallet af siddepladser og effektivisere køkkendriften.

I slutningen af 2018 flytter håndværkerne deres værksteder fra Aarhus Møllens staldbygninger til den nye Sydhavn, således at de fraflyttede bygninger kan ombygges til spiselokaler, ekstra toiletter og andre nødvendige publikumsfaciliteter. Den charmerende gård bag Aarhus Mølle vil også blive inddraget og giver god plads til udendørs spisepladser.

Der hvor Musikpavillonen og Ørneboden i Simonsens Have ligger i dag, og et stykke ind i skrænten bagved, skal der opføres en ny køkkenfløj, med stort produktionskøkken og lager på første sal.

Byggeriet går i gang januar 2019, og det nye spisested forventes at kunne åbne i sommeren 2020. I byggeperioden vil Den Gamle By bruge alle eksisterende serveringssteder og en række mobile telte og boder til at imødekomme behovet bedst muligt.

CUBO vandt arkitektkonkurrence om ny hovedindgang

Ved fredningen af Botanisk Have i 2017 blev området mellem Den

Gamle By og Ceres-krydset friholdt, således at museet her kan opføre en ny hovedindgang. En arkitektkonkurrence blev udskrevet i januar og er nu afsluttet med det århusianske firma CUBO som en værdig vinder. Finansieringen har længe været på plads, idet projektet er en del af den seneste store donation fra A.P. Møller Fonden. Arkitektkonkurrencen er delvis finansieret af det beløb, som Den Gamle By modtog i præmie fra Bikubenfonden, da museet i 2009 blev årets museum i Danmark.

Fem arkitektfirmaer har været indbudt til at deltage med skitseforslag. Firmaerne er AART Architects, CUBO, Dorte Mandrup, Maali & Lalanda og Snøhetta. Blandt de meget forskellige bud blev feltet snævret ind til to deltagere, som har haft mulighed for at tilpasse og deltajlere deres forslag. Endelig i september kunne CUBO kåres som vinder af konkurrencen efter et tæt løb med norske Snøhetta. CUBOs vinderforslag er kendetegnet ved sin stemning af åbenhed, imødekommenhed og robust håndværksmæssigt udtryk. Hovedideen er en markant kerne i træ, der er indfattet i et glasskrin, og som virker som en transparent paraply, hvor gæsterne kan bevæge sig rundt om kernen til billetsalg, reception, butik og andre funktioner. Ankomstrummet domineres af varme materialer som træ og tegl og bindes naturligt sammen med en inviterende forplads, der samles omkring vandet. Bygningen vil blive et markant "landmark" i byen

Arkitektfirmaet CUBO har tegnet vinderforslaget til en ny hovedindgang, der åbner sig mod byen og binder Den Gamle By bedre sammen med Aarhus.

Foyeren i den nye hovedindgang skaber et rum med et kig ud på Pavillon-en fra 1909 og 1974-bykvartret.

og sende et tydeligt signal om, hvor man finder indgangen til Den Gamle By.

Det er et længe næret ønske, der nu snart går i opfyldelse, idet den nye hovedindgang vil løse flere presserende problemer. For det første vil den forbedre tilgængeligheden til Den Gamle By markant, og dernæst vil de mange parkeringspladser under Ceres Byen og ved Scandinavian Center komme inden for rækkevidde for de af museets mange gæster, der kommer i bil. Den nye hovedindgang vil derudover sige "goddaw" til gæsterne på en markant anderledes måde end den nuværende lidt bagindgangsagtige entré. Og så vil den være med til at signalere, at Den Gamle By nu har været gennem en gennemgribende fornyelse.

Hvis alt går efter planen, vil den nye hovedindgang stå færdig i slutningen af 2021. Hvordan den nuværende indgang så skal anvendes, er endnu ikke afklaret.

Og vi arbejder fortsat med ...

I årsberetningen for 2017 drømte vi højt om en opdatering af Borgmestergården og finansiering af et tidssvarende fællesmagasin for kulturinstitutioner i Aarhus.

Det er to store, komplekse og meget omkostningstunge projek-

ter, som kræver grundig forberedelse, inden vi går i gang med at forsøge at rejse de fornødne midler. Arbejdet skrider frem, så fundraisingen forhåbentlig kan gå i gang først i det nye år.

Usikkerhed om statens tilskud til museerne

Det er nu mere end et år siden, kulturminister Mette Bock satte statens tilskud til museerne i spil.

Initiativet har igennem halvandet år skabt stor usikkerhed blandt museerne. For selv om vi er mange museer, der tjener langt de fleste af vore driftsmidler selv, kan vi på ingen måde gøre vores arbejde ordentligt uden den sikre basis, som statens – og i øvrigt også kommunernes – tilskud udgør.

Når man lytter på vandrørerne, er signalerne, at især en række af de store museer, som for eksempel Den Gamle By, har grund til at være foruroligede. Museer som normalt betragtes som toppen, både hvad angår vigtighed, kompetence og folkelig yndest.

Beskæftigelsesminister Troels Lund Poulsen til kaffe hos museumsdirektør Thomas Bloch Ravn i erindringslejligheden.

”De bredeste skuldre skal bære de tungeste byrder,” forlyder det. Det er svært at forstå anderledes, end at de museer, der har mange gæster og entreindtægter, skal beskæres, så de museer, som kun få besøger, kan få yderligere midler fra staten.

De planlagte ændringer vedrører i øvrigt kun de såkaldte statsanerkendte museer. Tilskuddene til de store og overordentlig udgiftstunge museer, som ejes af staten, er ikke i spil.

I Den Gamle By drømmer vi om, at kulturminister og Folketing vil bedømme os på det, vi leverer. Og vi drømmer om, at de vil anerkende, at nogle museer er vigtigere end andre, og at disse museer ikke nødvendigvis behøver at være ejet af staten eller ligge i København. Frem til 2014 var der i museumsloven en særlig kategori til de nationale, kulturbærende museer, de såkaldte paragraf 16-museer, som ifølge lovteksten udførte ”en virksomhed af særlig betydning, herunder i forbindelse med varetagelse af et museumsfagligt speciale”.

Vi opfordrer til, at man genindfører en sådan kategori.

The course of the year and plans for the future

Aarhus European Capital of Culture led to record visitor numbers in 2017, and the forecast for 2018 says that the year will be the next best ever. We have been able to initiate the desired renovation of the Occupation Museum. A worthy winner of the architectural competition for a new main entrance has been found, and in the New Year we begin work on a much-needed expansion and modernization of the central cafeteria in Den Gamle By. On the horizon, however, there are threatening clouds, as we fear that a planned restructuring of the State subsidies to the museums will have negative consequences for Den Gamle By.